

Zasady zapisu bibliograficznego (system „autor – rok”) i inne uwagi redaktorskie

„Od piszących prace w IEiAK UW oczekujemy, że będą one nie tylko dobrze napisane, ale też poprawnie zapisane. Konieczność respektowania reguł redakcyjnych może niecierpliwie PT Autorów, którzy mają ochotę na niczym nieskrępowane własne rozwiązania. Gdyby jednak dopuścić je w każdej z dziesiątków prac, jakie muszą czytać promotorzy, recenzenci, archiwiści i następne pokolenia etnologów, ich irytacja byłaby wprost proporcjonalna do chaosu zapisów. Nie warto robić z nieporadności cnoty” – pisał kilka lat temu Jerzy S. Wasilewski w tekście *Przypisologia w przepisach albo przepisy dla przepisujących przypisy*. Rozwiązania proponowane w *Przypisologii* dotąd obowiązywały studentów IEiAK. Dziś proponujemy nowe standardy zapisu bibliograficznego, uwzględniające m.in. zasady zapisu materiałów znalezionych w internecie.

Poniżej fragmenty tekstów, w których autorka powołuje się na cudze dzieła, przykładowa bibliografia umieszczana na końcu pracy oraz kilka uwag redaktorskich.

Tekst zasadniczy (przykłady)

Nie pojawia się w tym dyskursie ambiwalentna postać Prometeusza – według niektórych podań twórcy człowieka, czy Fausta, który, jak pokazuje Berman (2006), był ucieleśnieniem nowoczesności. *Frankenstein* to stworzona u zarania nowoczesności opowieść o strachu przed technologią, a zwłaszcza strachu przed ingerencją w ciało ludzkie (Radkowska-Walkowicz 2012, s. 28; por. Berman 2006, Collins i Pinch 1998).

W komunikacie komisji bioetycznej Konferencji Episkopatu Polski czytamy m.in.: „Przytaczamy te argumenty, aby pokazać, że nauczanie Kościoła, które wyraża głęboką troskę o dobro człowieka, znajduje potwierdzenie w wynikach badań naukowych” (*Oświadczenie Zespołu...* 2010).

W „Naszym Dzienniku” mogliśmy przeczytać taki komentarz po ogłoszeniu nagrody Nobla w dziedzinie medycyny dla Roberta G. Edwardsa: „Można ubolewać, że współcześni ludzie nauki tak często ulegają presji polityków, dziennikarzy, czyli (...) pozwalają się ideologizować, a to oznacza odchodzenie od prawdy” (Dec 2010).

Przykładowa bibliografia

Berman, Marshall

2006 „*Wszystko, co stałe, rozplywa się w powietrzu*”. *Rzecz o doświadczeniu nowoczesności*, przeł. Marcin Szuster, Kraków: Universitas.

Bloor, David

1996 *Idealism and the sociology of knowledge*, „*Social Studies of Science*”, vol. 26, s. 839–856.

Bonaccorso, Monica M.E.

2004 *Programmes of gamete donation: strategies in (private) clinics of assisted conception* [w:] *Reproductive Agency, Medicine and the State: Cultural Transformations in Childbearing*, red. Maya Unnithan-Kumar, Oxford: Berghahn, s. 83–101.

Collier, Jane Fishburne, Michelle Z. Rosaldo i Sylvia Yanagisako

2007 *Czy rodzina istnieje? Nowe ujęcia antropologiczne*, przeł. A. Ostrowska [w:] *Gender. Perspektywa antropologiczna*, t. 1. *Organizacja społeczna*, red. Renata E. Hryciuk, Agnieszka Kościańska, Warszawa: PWN.

Collins, Harry i Trevor Pinch

1998 *Golem, czyli co trzeba wiedzieć o nauce*, przeł. Anna Tanalska-Dulęba, Warszawa: CiS.

Dec, Ignacy

2010 *Nauka znowu znalazła się w niewoli*, z ks. bp. Ignacym Decem rozmawia Sławomir Jagodziński, „*Nasz Dziennik*”, 7 października, nr 235 (3861), wersja online, www.naszdziennik.pl/index.php?dat=20101007&typ=wi&id=wi11.txt [dostęp 3.01.2012].

Hryciuk, Renata E. i Agnieszka Kościańska (red.)

2007 *Gender. Perspektywa antropologiczna*, t. 1. *Organizacja społeczna*, Warszawa: PWN.

Jasionowska, Justyna i in. (red.)

2007 *Historia i współczesność warszawskiej etnologii. Zjazd absolwentów*, Warszawa: Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW.

Muszyńska, Magdalena

2009 *Zapłodnienie in vitro – szansa na godne rodzicielstwo*, wysłuchanie obywatelskie, 23 lutego, www.federa.org.pl/Informacje/Wysluchaniezapis02.2009.pdf [dostęp 20.12.2011].

Oświadczenie Zespołu...

2010 *Oświadczenie Zespołu Ekspertów Komisji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych w sprawie in vitro*, 24 marca, www.piotrskarga.pl/ps,5005,2,0,1,I,informacje.html [dostęp 3.01.2012].

Peperkamp, Esther

2008 *The fertile body and cross-fertilization of disciplinary regimes. Technologies of self in a Polish Catholic Youth Movement* [w:] *Exploring Regimes of Discipline*, red. Noel Dyck, New York Oxford: Berghahn Books, s. 113–134.

Radkowska-Walkowicz, Magdalena

- 2010a *Baśń o miłych droidach, złym cyborgu i nowoczesności* [w:] *Dawno temu w Galaktyce Popularnej*, red. Albert Jawłowski, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, s. 126–151.
- 2010b *Nie słuchaj teściowej! Czyli jak żywić niemowlę w czasach internetu* [w:] *Antropolog wobec współczesności*, red. Anna Malewska-Szałygin, Magdalena Radkowska-Walkowicz, Warszawa: Instytut Etnologii i Antropologii, s. 235–256.
- 2012 *Gdzie się kryją potwory? Dzieci epoki zaawansowanych technologii medycznych*, „Kultura Popularna”, nr 1 (31), s. 26–34.
- Sawicki, Jana
- 1999 *Disciplining mothers: feminism and the new reproductive technologies* [w:] *Feminist Theory and the Body. A Reader*, red. Janet Price, Margrit Shildrick, New York: Routledge, s. 190–202.

Źródła internetowe

(podajemy, jeśli korzystamy z całego zasobu strony, a nie z jednego artykułu – w tym przypadku umieszczamy go w bibliografii):

www.artemida-online.pl

<http://forum.gazeta.pl/forum/f,15302,Wczesniaki.html>

www.genom.pl

www.nasz-bocian.pl

www.opcit.pl

Uwagi do bibliografii

Jeśli jest więcej niż trzech autorów pozycji – podajemy nazwisko jednego (pierwszego z wymienionych w podpisie artykułu lub na karcie tytułowej książki) i po nim dajemy skrót „i in.”.

Podstawową zasadą zapisów bibliograficznych jest konsekwencja, jeśli zatem decydujemy się na podawanie np. nazwiska tłumacza lub tłumaczki – podajemy konsekwentnie w całej bibliografii; konsekwentnie stawiamy przecinki, kropki itp.

Jeśli cytowany tekst nie ma autora, w tekście zasadniczym w nawiasie i w bibliografii podajemy tytuł, a jeśli nie ma tytułu – incipit.

Uwagi dotyczące źródeł internetowych

Nie zostawiamy aktywnych hiperlinków.

Jeśli cytujemy tekst dostępny w internecie, stosujemy do niego takie same zasady opisu bibliograficznego jak do dokumentów tradycyjnych. Dodatkowo

podajemy adres strony i datę dostępu. W tekście głównym podajemy w nawiasie nazwisko autora (ewentualnie tytuł lub incipit) oraz rok, w którym materiał został opublikowany.

Jeśli cytujemy materiały internetowe, niebędące osobnym artykułem, który powinniśmy umieścić w bibliografii (np. fora internetowe, blogi), adres strony, wraz z datą ostatniego wejścia, podajemy w przypisie dolnym lub w tekście głównym w nawiasie, np.:

„po punkcji w krótkiej narkozie otrzymałam śniadanie i cudowną opiekę, a transfer był dla mnie tak mistycznym przeżyciem (obok siedział mąż), że... prześcigał w mistycyzmie nawet ostatnie pierzynowe usilne usiłowania metodami naturalnymi” – pisze dziewczyna o nicku kolebeczka na forum Gazeta.pl (http://forum.gazeta.pl/forum/w,191,89841210,90476352,Re_jak_to_jest_.html?v=2, dostęp 15.02.2012).

Jeżeli podajemy wiele cytatów z jednego forum czy bloga, nie ma potrzeby po każdym cytacie podawać pełnego adresu strony; wystarczy w tekście głównym napisać, skąd pochodzą cytowane wypowiedzi i na końcu, w „źródłach internetowych”, podać adres ogólny (np. <http://forum.gazeta.pl/forum/f,15302,Wczesniaki.html>).

Jeżeli cytujemy notkę zamieszczoną w internecie, niepodpisaną lub podpisaną pseudonimem lub inicjałami, traktujemy ją w ten sam sposób (w tekście głównym podajemy adres strony) lub jak inne teksty źródłowe, np.:

„»Mieszkańcy Śląska łączą się w pary i stąd mamy problemy z dziećmi« – tak Lucyna Maryniak, radna PO z Jastrzębia-Zdroju, skomentowała informację o... wynikach badania prawidłowości postawy u uczniów” (pj 2012).

wówczas zapis w bibliografii wygląda tak:

pj

2012 „Zła interpretacja”. Radna PO tłumaczy się z kontrowersyjnej wypowiedzi, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114883,11260358,_Zla_interpretacja___Radna_PO_tlumaczy_sie_z_kontrowersyjnej.html?lokalne=warszawa [dostęp 3.01.2012].

Inne uwagi redaktorskie

Kropkę stawiamy zawsze po cudzysłowie zamykającym cytat i po odsyłaczu do przypisu.

Stosujemy wyłącznie dwa typy cudzysłówów, jako podstawowe: otwierający – dolny apostrofowy („), zamykający – górny apostrofowy (”), niedopuszczalne jest ich

modyfikowanie (odwracanie, zmienianie pozycji) albo zastępowanie znakiem całego i sekundy ("); jako cudzysłowy drugiego stopnia stosujemy: cudzysłów niemiecki – otwierający (») i zamykający («).

Kropkę stawiamy po nawiasie.

Tytuły czasopism zapisujemy w cudzysłowie, a książek i artykułów – kursywą.

Dłuższe cytaty możemy wyodrębnić w osobnym akapicie, takim samym lub mniejszym pismem, np.:

Esther Peperkamp zwraca uwagę na podobny mechanizm, funkcjonujący w przypadku stosowanej przez polską młodzież techniki naturalnego planowania rodziny. Przedstawia się ją, podobnie jak blisko związaną z nią naprotechnologię,

jako coś naturalnego, co nie wymaga korzystania ze sztucznych, chemicznych czy mechanicznych środków, takich jak pigułka czy prezerwatywy. Niemniej jest to właśnie pewna technologia, a nie coś „naturalnego”. Ta metoda kwestionuje dychotomiczny podział na kulturę i naturę i pokazuje, że w ten sposób nie ucieknie się przed medykacją płodności (Peperkamp 2008, s. 128).

Cytaty z naszych wywiadów etnograficznych traktujemy tak samo jak wszystkie inne cytaty w tekście; np.:

Rozmowy z rozmówcami bywają absurdalne. Podobnie z informatorami, badanymi, tubylcami i krajowcami. Moja rozmowa z jednym z nich wyglądała następująco:

MR: A jak tam kiedyś bywało?

K: Jakoś bywało.

MR: Jakoś?

K: Jakoś. Jakoś dobrze. Jakoś źle (w. 1).

lub:

– A jak tam kiedyś bywało?

– Jakoś bywało.

– Jakoś?

– Jakoś. Jakoś dobrze. Jakoś źle (w. 1).

lub:

Kiedy zapytałam się rozmówcy „A jak tam kiedyś bywało?”, ten zbył mnie krótką odpowiedzią: „Jakoś bywało. (...) Jakoś. Jakoś dobrze. Jakoś źle” (w. 1).

Jeżeli zależy nam na wyodrębnieniu wywiadów, zaznaczeniu ich specyfiki, możemy zapisywać je kursywą, pamiętając, by nie stosować wówczas już cudzysłowu,

a elementy nienależące do wypowiedzi cytowanej (jak inicjały rozmówcy lub badacza, znak pomijania części tekstu, nr wywiadu) zapisywać pismem prostym; np.:

MR: *A jak tam kiedyś bywało?*

K: *Jakoś bywało.*

MR: *Jakoś? (...)*

K: *Jakoś. Jakoś dobrze. Jakoś źle. (w. 1)*

Opracowali:

Magdalena Radkowska-Walkowicz

oraz uczestnicy warsztatu redaktorskiego:

Dorota Badzian, Jacek Czerwiński, Irena Flores Horoszkiewicz, Agnieszka Leszczyńska,

Ewa Nizińska, Ewa Pietraszek, Justyna Pokorzyńska, Kamil Prochowicz, Zofia Przastek,

Zuzanna Więckowska.